

באש"ף מתוך סכנה לתוכניתיה. כי אש"ף בזה עגול לגייס תמיכה בינלאומית מוחצת בהסדר-שלום, אשר יגזול את הגדה והרצועה מירי. ארץ-ישראל השלמה."

כמה ימים לאחר מכן בישר הפרשן של הטלוויזיה הישראלית בשימחה: "הסורים משלימים את המלאכה שישראל התחילה בה."

● הקנוניה הגדולה

למראית-עין היה זה אבסורד. סוריה וישראל הן אויבות בנפש. כמה פעמים בשבועות האחרונים ציפה העולם כולו שתפרוץ ככל רגע מילחמה בין שתי המדינות. אולם איבה זו, שישתי המדינות עוסקות בה בקול-קולות, היא למראית-עין בלבד. למעשה קיימת זהות-אינטרסים מרחיקת-לכת בין ממשלות ירושלים ודמשק, וגם שיתוף-פעולה מעשי כימעטי-שלם.

פנ"ח

הביטוי המוחשי ביותר לשיתוף-פעולה זה הוא העזרה ההדדית ביניהן למניעת הנסיגה מלבנון. ממשלת-לבנון הצליחה בכישרון רב להשיג הסכם החום עם ממשלות לבנון וארצות-הברית, שלפיו תיסוג ישראל מלבנון רק אם גם הסורים ייסוגו. הסורים אינם חולמים אפילו לסגת. כך מעניקים הסורים לישראל את האליבי המושלם להישארות בשליש הדרומי של לבנון. בעוד שישראל מעניקה לסוריה את האמתלה הדרושה להמשך שליטתה ב-40% של לבנון, במיוחד ובצפון. חלוקת לבנון היא אינטרס ישראלי-סורי משותף.

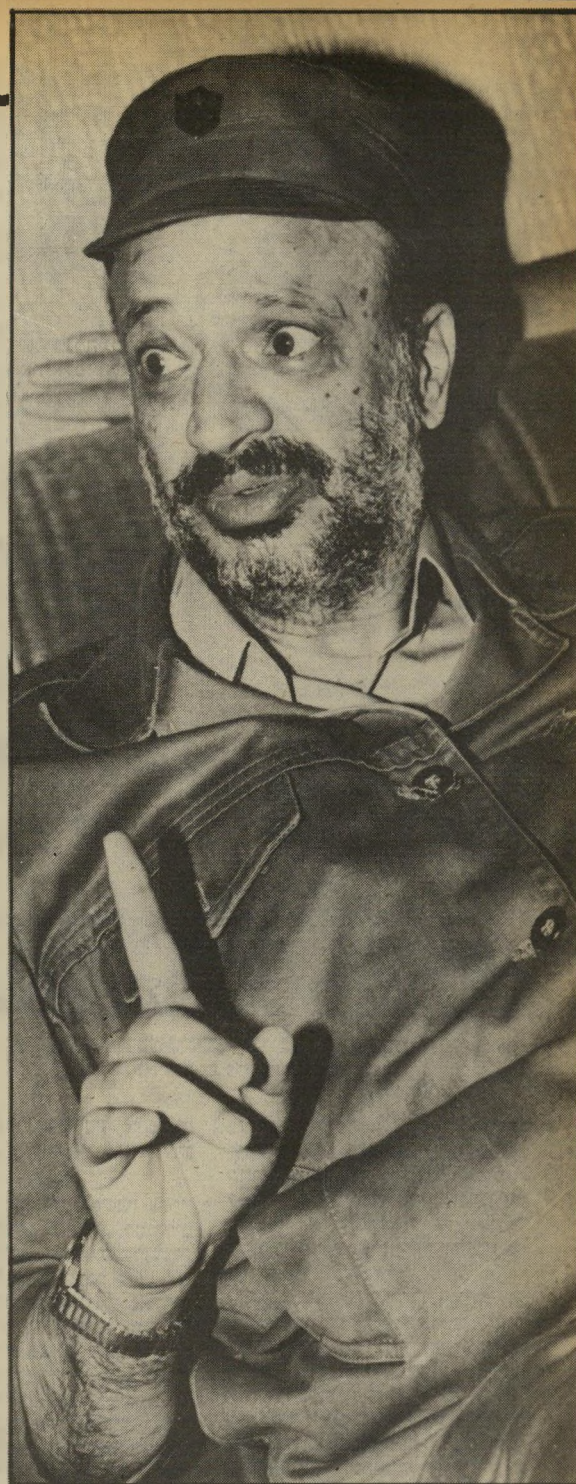
אך שיתוף-הפעולה הוא הרבה יותר עמוק וזוהי, הוא מופנה נגד אויב משותף: הפלסטינים.

אין זו תופעה חדשה. היא קיימת מזה זמן רב, והגיעה לשיאה ב-1976.

היה זה כשנה אחרי פרוץ מילחמת-האזרחים הגדולה בלבנון. אש"ף ניסה תחילה לעמוד במילחמה זו מן הצד ולתווך בין הניצים, אך הוא נספג בעל כורחו אל תוך המערבולת. הכוחות של אש"ף עלו בהרבה על הפאלאנגות, שנתמכו כבר אז על-ידי ישראל, ובהתפת-נגד גדולה התחילו כוחות פת"ח לעלות על מעוזי המאורנים, מצפון לכביש ביירות-דמשק.

בצר להם קראו ראשי המאורנים לסוריה להתערב. הצבא הסורי פלש ללבנון, לאורך כביש ביירות-דמשק, ועלה חזיתית על כוחות אש"ף. התפתח קרב עז. הכוחות הפלסטיניים, שכבר נמצאו מצפון לכביש, נאלצו לסגת בחיפזון, כדי להציל את עצמם. באיזור בחמדון נערכו הפלסטינים לקרב-הגנה גואש.

כוח-שימה סורי קטן עלה בינתיים על צידון. כשלא נתקל

הקרב לחיים ולמוות

הצפוני ממש. כך הוא טען, תהיה סוריה אחראית לשקט בגבול, והיא אכן תראג לכך, כפי שדאגה לשקט בגבול הגולן.

אך דעת-הקהל בישראל, שלא ידעה על הקנוניה הישראלית-סורית-פאלאנגיסטית, ראתה בהתקרבות הסורים לגבול סכנה גדולה. כדי לגנח את רבין, צעקו פרס ונושאי-כליהו, גר יעקובי, חמס נגד הסכנה. דובר על "קו אדום", שאם הסורים יעברו אותו, יקרה אסון. לבסוף נכנע רבין. כך נוצר החלל הריק שלתוכו נכנס אש"ף — כפי שאכן ניבא רבין.

החמשך ידוע: המצאת. הגדר הטובה ורבי-סרן סעד חראד על-ידי שימוען פרס. מיבצע-ליטאני של 1978, ולבסוף מילחמת-הלבנון.

● טבח בחסות סוריה

המאבק בין סוריה ואש"ף הוא בעל שורשים היסטוריים עמוקים, והוא מלווה את דרכה של התנועה הפלסטינית כימעט מתחילתה.

סוריה רואה עצמה, בתוקף עברה, הן כאפטרופוסית של העניין הלאומי הערבי, הן כאפטרופוסית של העניין הפלסטיני. לפי התפיסה הסורית, פלסטין היא חלק בלתי-ינפרד משיטחה של סוריה רבתה, כמו לבנון וירדן. בעיני הסורים, מובן מאליו שמדינה פלסטינית, כאשר תקום, צריכה להיות בת-חסותה של סוריה, ממש כמו לבנון.

תנועת פת"ח קמה בסוף שנות ה-50 בכוויית, בשאחה ממטרותיה העיקריות והמוצהרות היא לשחרר את העניין הפלסטיני מן האפטרופוסות של המדינות הערביות. על בן היתר כקוץ בבשרה של סוריה כימעט מיומה הראשון. סעיד חמאמי, איש-השלום של אש"ף שנרצח על-ידי קבוצת

בהתנגדות נכנס לעיר, ושם המתין לו מארב של פת"ח. הכוח הושמד.

העליונות הצבאית הסורית היתה מוחצת, וכוחות אש"ף נערכו לעמידה אחרונה נוסח-מצדה בביירות, בצידון ובצור. אולם ברגע האחרון ממש נמנע הרבר.

היו לכך שני גורמים:

אחרי מה שקרה בצידון, חשש הצבא הסורי להיכנס לערים ולהסתכר בקרבות-רחוב. בגלל אותן הסיבות ששיכנעו את צה"ל כעבור שש שנים, שלא להסתער על ביירות המערבית.

המלך הסעודי שיגר אולטימטום לסוריה, והכריח את חאפס' אל-אסד לבוא מייד לריאד. המלך שלח את מטוסו הפרטי כדי להביא לשם גם את ערפאת מביירות.

שם הכתיבו הסעודים הסדר שהחזיק מעמד עד יוני 1982: נוכחות מוכרת של אש"ף בלבנון, לצד נוכחות הכוחות הסוריים, שקיבלו מנדאט רישמי מטעם הליגה הערבית. המיני-מדינה של אש"ף בררם התבססה, אך נוכחות הצבא הסורי העניקה לאסד זכות-ניטו על החלטות אש"ף.

כל המהלכים האלה בוצעו בהסכמתה המלאה והבמעטי-רישמית של ממשלת יצחק רבין.

הסורים נכנסו ללבנון כבעלי-הברית של הפאלאנגות, שהיו בעלות-הברית של ישראל. האמריקאים נתנו את בירכתם לפלישה זו, שאחד מאדריכליה היה הנרי קיסינג'ר (ראה יומן אישן). חיל-הים הישראלי שיתף למעשה פעולה במיבצע המשולב, והשלים את כיתור כוחות-אש"ף מצד הים.

בין ראש-הממשלה רבין ובין שרי-הביטחון שימוען פרס התלקחה אז מחלוקת, שהיתה חלק מן ההתרוצצות המתמדת ביניהם. רבין סבר שכדאי לישראל שהסורים יגיעו עד לגבול

יצחק שמיר קרן מאושר. סוף-סוף גילה הישג ממשי אחד של ממשלת-ישראל במילחמת-הלבנון.

קבע שמיר: מיבצע שלום-הגליל גרם למרד נגד יאסר ערפאת בפת"ח. הפילוג באש"ף (שמיר אינו מבחין בין אש"ף ופת"ח) הוא הישג גדול לישראל.

כאשר נשאל על-ידי המראיין של הטלוויזיה הישראלית אם אינו חושש שמא, בעיקבות פילוג זה, יהיה אש"ף קיצוני יותר במילחמתו בישראל, השיב שרי-החזן, מי שהיה ראש המיבצעים של לח"י: אש"ף מתוך מסוכן יותר לישראל, מפני שהוא מוצא תמיכה ברעת-הקהל העולמית.

המסקנה: אש"ף קיצוני, תוקפני, טרוריסטי, המטיף למילחמת-חורמה בישראל, טוב יותר לישראל.

כך, בדיעבד, אישר שמיר את אחת המטרות העיקריות — והבמויות — של מילחמת-הלבנון.

המטרה לא היתה, להרוס את תשתית המחבלים מפני שהם תיכננו יחד עם הסורים מילחמה בישראל, כפי שנאמר פעמים רבות על-ידי התעמולה הרישמית בעת המילחמה. המטרה היתה בדיוק הפוכה: לקדם פני מתקפת-שלום גדולה של אש"ף, שעמדה להיפתח באמצע יוני 1982.

אחרי 11 חודשים של הפסקת-אש טוטאלית בגבול הצפוני, שבהם מנע יאסר ערפאת אישית באופן מוחלט כל התקפה משטח לבנון על ישראל, היתה צמרת אש"ף מוכנה לצאת כיומה מדינית גדולה, שמטרתה היתה להשיג הכרה חדשה בין אש"ף וישראל, באמצעות ארצות-הברית. צוות של אש"ף, בראשות עיצאם אל-סרטאווי, ובשותפות עם ממשלת תוניסיה, הכשיר במשך חודשים את הקרקע ליוזמה זו. שבוע לפני שעמדה להיפתח באופן דרמאטי, שלח מנחם בגין את צה"ל לפלוש ללבנון. עתה קבע זאת שמיר רשמית: ממשלת-רבין רואה